

سنجش چارچوب ارزیابی سرمایه اجتماعی در ساختار شهر با تاکید بر نقش فضاهای عمومی

مطالعه موردی: شهر تهران

دکتر فرح حبیب*، دکتر سید مجید نادری**، دکتر لعل جهانشاهلو***، مهندس حمیده فروزانگر****

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۸۷/۱۲/۰۱

تاریخ پذیرش نهایی: ۱۳۸۸/۰۵/۲۵

چکیده

پژوهش با هدف تبیین و شناسایی مفهوم «سرمایه اجتماعی» در ساختار شهر و ارائه چارچوبی برای «ارزیابی»، در بستر مراجعه به «مستندات» و «پیمایشی توصیفی»، به ارزیابی شاخص‌ها و سنجه‌های «چارچوب پیشنهادی» پرداخته است. نتایج تحقیق نشان می‌دهد که شاخص‌ها و سنجه‌های «ارزیابی سرمایه اجتماعی» در ساختار شهر را می‌توان در حوزه «احساس امنیت شهروندی»، «اعتماد و روابط متقابل»، «مشارکت اجتماعی» و «اجتماع پذیری» و «میزان تمایل به تعاملات و معاشرت‌های اجتماعی» دانست که در این میان فضاهای عمومی شهر، واجد نقشی اساسی در بستر سازی برای «مشارکت پذیری اجتماعی» و افزایش روابط دوستانه و انسجام اجتماعی از طریق امکان دهی به اجرای مراسم، آیین‌ها و جشن‌ها و دیدارهای دوستانه به شمار می‌رود. علاوه بر این، ارزیابی این شاخص‌ها در شهر مورد مطالعه می‌تواند زمینه ارائه راهکارهایی در بهبود و کارآمدی حوزه مداخلات برای افزایش سرمایه اجتماعی، باشد.

واژه‌های کلیدی

سرمایه اجتماعی، شبکه‌های اجتماعی، مشارکت شهروند، امنیت، اعتماد، فضاهای عمومی شهر

* دانشیار، دانشکده هنر و معماری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات، تهران، ایران. Email: f.habib@srbiau.ac.ir

** دانش آموخته دوره دکتری شهرسازی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات، تهران، ایران. (مسئول مکاتبات)

Email: sm.naderi@yahoo.com

*** استادیار، دانشکده هنر و معماری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات، تهران، ایران.

**** دانشجوی دوره دکتری شهرسازی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات، تهران، ایران.